

Ny lokalhistorisk litteratur

(Der er de senere år kommet så megen lokalhistorisk litteratur på markedet, at redaktionen må begrænse sig til en kort omtale af de enkelte publikationer. Hvad årbøger og årskrifter angår, begrænses omtalen til anførelse af de enkelte bidrags titel og forfatter).

Odense bys historie. Poul Thestrup, Dorrit Andersen, Niels Oxenvad: Mod bedre tider 1789–1868. Udgivet af Odense kommune 1986, i kommission hos Odense Universitetsforlag. 499 si. Pris i løssalg: 240 kr.

Med dette bind har 8 af de 10 planlagte bind set dagens lys, og hermed er tiden dækket frem til anden verdenskrig. Mens Poul Thestrup tager sig af den befolkningsmæssige udvikling samt udvikling inden for håndværk, industri og handel, behandler Dorrit Andersen bystyre, forvaltning, jurisdiktion og politisk udvikling, Niels Oxenvad kirke, skole og kultur. Første halvdel af 1800-tallet får derved samme brede behandling som tiden forud, og bindet, der er det hidtil største, harmonerer godt med de forudgående. Frygten for, at et 10-bindsværk skulle få et for uensartet præg, synes ubegrundet.

Den, der har forfattet det afsluttende afsnit, har gjort det på den geniale måde, at han lader en af byens borgere, nærmere betegnet farver H.J.D. Kellinghusen, som på det tidspunkt, hvor skildringen starter, var 4 år gammel, og som døde samme år, som skildringen ophører, gennemleve udviklingen, sådan som den formede sig. Nok har den gode farver opfattet nogle af de forandringer, han oplevede, som nymodens tant, siges der afsluttende, men »for os andre, der både ved, hvad der skete i den foregående og i den efterfølgende periode, er der ingen tvivl om, at Odense mellem 1789 og 1868 blev et dynamisk samfund i forhold til den tidligere relative stabilitet eller direkte stagnation. Der skete noget i byen nu, og det må også have været klart for samtiden, at det ikke bare var for relativt velstående, men også for mere jævne folk, at det nu definitivt gik mod *bedre tider*«.

Jørgen Thomsen: Da læsning blev gratis. 40 si. Pris 48 kr. – *Folkebibliotekaren Harald Hvenegaard Lassen 1886–1971.* Red. af Vibeke Brandt. 76 si. Pris 118 kr. Udgivet af Odense Centralbibliotek 1986.

Det er to mærkedage, der har afstedkommet de to publikationer fra Odense Centralbibliotek: den 6. september og den 27. december 1986, der var henholdsvis 100-årsdagen for overbibliotekar H. Hvenegaard Lassens fødsel og 75-årsdagen for åbningen af Odense kommunes offentlige læsesal, der må betragtes som forløberen for Odense Centralbibliotek. Mens en række af bibliotekets medarbejdere har ydet bidrag til Hvenegaard Lassenbiografien, står Jørgen Thomsen alene for tekst og tilrettelægning af bogen om læsesalen.

Det var ikke biblioteker, Odense manglede i begyndelsen af århundredet, idet der fandtes ikke mindre end 8 af slagsen. Der var tale om privatejede biblioteker, og det, man manglede, var et offentligt understøttet bibliotek, hvor læsning var gratis og bogbestanden svarede til almindelige menneskers behov. Læsesalen, der indrettedes i Bryggergården i Vestergade, havde åbningstid fra kl. 17 til 22 alle ugens dage, og at der var behov for en sådan institution, viser antallet af besøgende, der i tiden frem til 1924 lå på ca. 20.000 om året. Bemærkelsesværdigt er det, at kvinders andel kun udgjorde 10–15%.

Et bibliotek i moderne forstand afløste i 1924 læsesalen, og Hvenegaard Lassen var dets chef, indtil han pensioneredes i 1956. Han var den første faguddannede bibliotekar, der

arbejdede som heltidsbeskæftiget funktionær i et dansk folkebibliotek, og han gjorde en stor indsats ikke alene for byens bibliotek på Klosterbakken, som det lykkedes at udvide i takt med tidens krav, men for bibliotekssagen som helhed. At han på flere områder var en foregangsmand fremgår med al tydelighed af biografien.

Hans Henrik Jacobsen: Odense Handelsstandsforening 1862–1987. Udgivet af Odense Handelsstandsforening 1987, 88 si. Pris: 66 kr. (ekspedition: Sekretariatet, Albani Torv 4, 5000 Odense C).

Ved Odense Handelsstandsforenings 100-års jubilæum i 1962 udsendtes Svend Larsens bog om handelsstanden og dens kår gennem tiderne, og denne publikation refereres der til i første del af bogen, idet dog hovedvægten her er lagt på det rent organisatoriske, som Svend Larsen ikke har gjort så meget ud af i sin bog. I resten af bogen behandles foreningens virke gennem de sidste 25 år, og der er lagt vægt på de områder, hvor foreningen har søgt at øve indflydelse på udviklingen inden for det fynske område til gavn for den odenseanske handelsstand (Tietgenskolen, byplanlægning, etablering af gågader og parkeringsanlæg, kongreshus og udstillingscenter, etablering af motorvej og Storebæltsbro m.v.). Handelsstandsforeningen har som den eneste i landet egen bygning, og i et særligt afsnit behandles ejendommen på Albani Torv og dens historie fra 1600-tallet og frem til i dag.

Kaj Mehr: Dronningens Asyl 1837–1987. Udgivet i anledning af asyllets 150-års jubilæum 7. februar 1987. 61 si.

Skriftet er forfattet af forstander Kaj Mehr, og det er forsynet med forord og efterskrift af skriftets tidligere og nuværende biskop, idet det siden asyllets stiftelse har påhvilet biskoppen at være formand for dets bestyrelse. – I dag er Dronningens Asyl en børnehaven på linie med andre børnehaver, men sådan har det ikke altid været, alene af den grund, at asylet blev stiftet, længe før begrebet børnehaven var opfundet. Fra starten havde det dronningen som patronesse og kongen og kronprinsparret som sine velgørere, og det lededes i det daglige af 4 forstandere (biskoppen, politimesteren, stiftsprovsten og byens redaktør), der forestod det uadvendte arbejde, og 12 inspektricer, der hver havde en halv dag om ugen, hvor de havde tilsyn med asylet og kunne assistere læremoderen i undervisningen af børnene. At der var brug for en sådan institution, viser den kendsgerning, at der de første 40 år, asylet eksisterede, blev indskrevet nær 2000 børn, der havde det til fælles, at de måtte passes af fremmede, idet forældrene var udearbejdende. – At det er en institution med en historie bag sig fremgår af det rigt illustrerede jubilæumsskrift, der er udarbejdet på grundlag af forhandlingsprotokoller, indskrivningsprotokoller, regnskabsbøger, vedtægter m.v.

Hans Henrik Jacobsen: Bogenes historie 3. 1787–1938. 220 si., pris i løssalg: 189 kr.

Det er Rotary i Bogense, der har taget initiativ til udgivelse af en samlet byhistorie i anledning af byens 700-års jubilæum i 1988. Vel har Bogense ikke samme alder som Odense, men den er dog gammel nok til, at der kan præsteres en købstadshistorie i 4 bind, og det er bind 3, der nu foreligger, hvorved den historiske udvikling er beskrevet frem til 650-års jubilæet i 1938. Bind 2 og 3 dækker tilsammen perioden 1787–1938, og mens bind 2 skildrer den kommunale udvikling samt byens handel, næring og erhverv, er turen nu kommet til følgende områder, der behandles i særskilte afsnit: Byens kontakt med omverdenen, valg til stænderforsamling og rigsdag, kirke og præster, skole og lærere, presse, kulturliv,

teater og andre forlystelser, årets begivenheder, byens foreninger, sportsliv, byens forskønnelse og turisme, særlige begivenheder og hændelser, krigstilstande samt Æbelø, der historisk har tilknytning til Bogense.

Kaj Keldbjerg: By og egn ved Snævringen. Middelfart og Hindsgavlhalvøen. Udgiverselskabet i Middelfart 1986. 85 si.

Middelfart og Hindsgavlhalvøen er rig på myter, sagn og historie, der har kastet dramatisk kolorit over egnen, skriver overlærer Kaj Keldbjerg i forordet, og det fremgår af bogens mange beretninger, at den, der har skildret dem, et helt liv igennem har interesseret sig for egnen og fordybet sig i dens historie. Vi møder kendte personer, der har haft tilknytning til byen, og vi erfarer, at Middelfart mere end én gang har været i historiens centrum. – Siden Åge Petersen i slutningen af 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne udgav en række lokalhistoriske værker, er det begrænset, hvad der har været skrevet om byens og egnens historie, men vi må håbe, at der med Kaj Keldbjergs bog atter er pustet liv i udgiverselskabet, og at flere lokalhistoriske værker må se dagens lys de kommende år.

Henrik M. Jansen: Elvira Madigan og Sixten Sparre, som samtiden opfattede dem. Udgivet af Svendborg og Omegns Museum i samarbejde med Forlaget Misteltenen, Ringø, 1987. 67 si., pris 75 kr.

På det sidste har dramaet, der i 1889 udspilledes i Nørreskoven på Tåsinge med Elvira Madigan og Sixten Sparre som hovedpersoner, fået liv på Svendborg Fritidsteaters scene, og det har inspireret Henrik M. Jansen til at skrive en bog om baggrunden for den ulykkelige begivenhed. At dramaet har inspireret til kunstnerisk udfoldelse i vor tid er velkendt; at det også påkaldte sig opmærksomheden dengang fremgår af Jansens bog, der ikke alene skildrer den tragiske hændelse og tiden, der gik forud, men også bringer en række dokumenter, bl.a. fra dansk og svensk presse, der med al tydelighed viser, at sindene var optaget af det opsigtsvækkende kærlighedsdrama. Udover de dokumentariske skildringer bringes en række illustrationer med tilknytning til hovedpersonerne i dramaet og den tid og det sted, hvor det udspilledes.

Kristian Franzen Sinnet: Sådan var det jo. Udgivet af Kerteminde Museum i anledning af museets 50-års jubilæum 1987. 94 si. Pris: 60 kr.

Bogen har som undertitel »Fiskerliv i Kerteminde«, og den bygger på mere end 30 fiskeres beretninger – spændende fra den tid, hvor der fiskedes fra jolle med kroge og garn, og til vor tid, hvor fiskeriet foregår fra trawlere, udstyret med decca, radar, telefon, radio, decoder, farveekolod m.v. Engang var det sådan, at fiskerne måtte tidligt op for at tage bestik af vejret; i dag er det faktisk kun orkan, der kan holde dem tilbage. – Kerteminde har gennem tiderne været en betydelig fiskerihavn. Der er her landet flere fisk end i de øvrige fynske havne tilsammen, og det har naturligt ført institutioner som fiskeauktion, røgerier, fiskekonserverfabrikker o.a. med sig. Også fagforening kom der til, men det medførte, som en af fiskerne udtrykker det, kun »halløj og spektakel«. Oprindeligt havde man en uskreven lov, der sagde, at der ikke måtte fiskes juledag, påskedag og pinsedag, men så kom der forbud mod at fiske om søndagen, senere også om lørdagen. – Ja, tilværelsen er ikke, som den har været, fremgår det af den foreliggende fremstilling af fiskeriets historie i dette århundrede.

Aage Sækmose: Fra borg til herregård. Søbygård – et stykke Ærø-historie. Forlaget Misteltenen, Ringe, 1987. 46 si., pris: 50 kr.

Forfatteren beskriver voldstedet ved Søbygård, som han betegner som et af Danmarks fornemste, idet størrelsen tydeligt viser, at det ikke har været en almindelig borg, der har ligget her. Efter omtale af de udgravninger, der har været foretaget, og beskrivelse af diverse fund, gennemgår han borgens historie, idet han formoder, at ejerne fra den tidlige middelalder og fremefter har været identiske med dem, der har haft herredømmet over Ærø, bl.a. de holstenske grever. Sidste del af publikationen er koncentreret om den nuværende Søbygård, opført ca. 1580. Bygnings- og ejerhistorie gennemgås, og man erfarer i forbindelse hermed, at der er foretaget udstykninger, og at hovedbygningen er frasolgt i 1965.

Det Sydfynske Øhav – en maritim introduktion. Udgivet af Svendborg og Omegns Museum, Jens Hansens Søfartsmuseum, Langelands Museum og Faaborg Kulturhistoriske Museer, 1986. 36 si. Pris 35 kr.

I 1985 indledte de sydfynske museer et samarbejde med nordtyske museer, og det resulterede i en dansk maritim-historisk udstilling i Kiel i sommeren 1986. I tilknytning hertil udarbejdedes et katalog med tysk tekst, og det er det, der nu foreligger i en bearbejdet udgave på dansk. Som bogen om Elvira Madigan og Sixten Sparre udkommer det i serien Skrifter fra Svendborg og Omegns museer. – Det fremhæves, at byer i det sydfynske område og på de omkringliggende øer gennem tiderne har været et af kraftcentrene i dansk skibsfart, og det understreges af, at Svendborg, Fåborg, Rudkøbing, Ærøskøbing og Marstal i 1874 tilsammen kunne registrere en flåde på nær 600 skibe på 22.500 reg.t. Den lille publikation, der bl.a. er illustreret med en række farvebilleder, indeholder artikler af Erik Kromann (Søfarten fra Sydfyn og øerne), Ole Mortensen (Færgeri/Lystsejlad), Morten Hahn-Pedersen (Sydfynske værfter) og Anders Rehde Nielsen (Fiskeri i Det Sydfynske Øhav).

Svend Erik Sørensen: Tigger Karens paradis. Forlaget Klim, Århus, 1986. 288 si., pris: 220 kr.

Der er tale om en roman, skrevet af en fynsk journalist, og når den skal nævnes i denne forbindelse, skyldes det, at det er lokalhistorisk materiale, der ligger til grund. Romanen bygger på virkelige hændelser: fundet af et kvindeligt på Akkerup mark i 1693 med efterfølgende retssag ved landstinget i Odense og fuldbyrdelse af dommen ved galgen i Villestoft, og der skal ikke lægges skjul på, at det på det grundlag er lykkedes Svend Erik Sørensen at skrive en overordentlig spændende roman. Fra det sted midtvejs, hvor retshandlingerne påbegyndes, og til det sted på de sidste sider, hvor de mange tilskuere forlader galgebakken, lægger man ikke bogen fra sig!

Det interessante i denne forbindelse er, at Svend Erik Sørensens roman om et fynsk justitsmord bygger på dokumentarisk materiale, og det kunne for lokalhistorikeren være spændende at dykke ned i retsprotokollerne og se, hvad der er historie og hvad der er digterisk fantasi. Uanset, hvilket resultat man ville komme til, forstås forfatteren at fastholde sine læsere: »Det hele begyndte med et regnvejr, hvor en fæstebonde gav husly for to tiggerkvinder. Han gjorde det kun, fordi den ene var syg, og hun døde da også i løbet af et par uger. Anderledes er historien ikke. Den er ikke mærkelig, knap nok særpræget og slet ikke usædvanlig. Men historien er farlig, mudret og bundløs, som det regnvejr i november, den voksede ud af...«.

Brechts Lai-Tu. Erindringer af Ruth Berlau. Gyldendals Forlag, 1986. 289 si., pris: 240 kr.

Der er ikke tale om noget lokalhistorisk værk, men erindringer skrevet af den danske skuespillerinde Ruth Berlau, der var en af Brechts betroede medarbejdere i den periode, hvor han var i eksil og en kort tid i 1933 boede hos forfatterinden Karin Michaëlis på Thurø, og siden frem til 1939, hvor krigen rykkede nærmere, i eget hus i Skovsbostrand nær Svendborg. Om Brechts ophold her handler kapitel 2 og 3 (si. 36–102), og det er også en form for lokalhistorie. Det lille fynske landsbysamfund husede bogstaveligt talt en af tidens mest betydningsfulde forfattere, og de digte, som han skrev om sin skæbne i disse år, kom til at bære titlen »Svendborger Gedichte«. Og det var netop Ruth Berlau, der stod for udgivelsen.

Årbøger, årsskrifter:

Fyens Stiftsbog 1986. 153 si. (Ekspedition: Bispekontoret, Klaregade 17, 5000 Odense C).

Følgende artikler i årbogen har lokalhistorisk tilsnit:

Vincent Lind: Ak heltene er faldet (Tale ved gudstjenesten i Sct. Knuds kirke den 10. juli 1986 i anledning af 900-års dagen for Knud den Helliges død).

Niels Kirketerp, Gudrun Hansen og Svend Erik Pryds: En kirkeskibefest på Sydlangeland (Magleby-Bagenkop).

Ebbe Lehn Petersen: Bolbro kirke og Munkebjerg kirke (i anledning af kirkernes 25-års jubilæum).

E. Jakob Petersen: Berg og Brüggemann (altertavler i Odense og Slesvig domkirker).

Stiftsbogen sluttes med en fornem billedserie ved Birte Palle Jørgensen om gravmonumentter på kirkegårde i Fyns Stift, og i den medfølgende tekst beskriver Wilh. Reiss de forskellige typer gravmonumentter, der har været anvendt gennem tiderne. En meget spændende opgave, Stiftsbogens redaktion her har taget op!

Vestfynsk Hjemstavns 1986. Udgivet af Vestfyns Hjemstavnsforening 1986. 64 si. (Ekspedition: Vestfyns Hjemstavnsgård, Gummerup).

Udover årsberetning m.v. indeholder årsskriftet følgende artikler:

Henrik Thrane: Nyt fra bronzealderbopladsen i Voldtofte.

Knud Jensen: Sprøjtehuset i Turup.

Otto Reinholdt: Glamsbjerg Mølle.

Hans Krog: Kobbølhuset og Spinderhuset (Hagenskovs to enemærke-porthuse).

Bjarne Porsmose: Traditioner i forbindelse med tidligere tiders majfester.

Lyboen. Nr. 8, 1986. Udgivet af Lokalhistorisk Forening for Lyø. 32 si. Pris: 25 kr. (Ekspedition: Nygade 6, 6760 Ribe).

Årsskriftet indeholder følgende bidrag:

R. Askholm: Familiefester på Lyø (barnefødsel, dåb, kongegilde, julegæst og legestue).

Inger Bunde: Huse og folk (en række huses historie).

Inger Bunde: Lille Mies dagbog (1890).

Skolebilleder fra ca. 1912 og ca. 1916.

Ole Philip Hansen: Da Lyø rev blev pløjet.

Årbog for Svendborg og Omegns Museum, 1986. 168 si., pris i løssalg: 75 kr.

Årbogen udkommer i moderniseret udgave i et bedre og mere tidsvarende udstyr, og udover fyldig omtale af indsamlinger, undersøgelser, projekter, udstillinger m.v., der vidner om stor aktivitet på museet, indeholder skriftet følgende bidrag:

Klavs Randsborg: En bronzealdergrav ved Hesselager med værktøj til metalbearbejdning.

Per O. Thomsen: Havn og handelsplads i Lundeborg fra 3. og 4. århundrede efter Kr.

Erik Gøbel: Med »Kronprinsessen« på Kinatogt 1822–23.

Steen Ousager: Med kul, kaffe og saltede huder i lasten (Svendborg-skibe som Brasiliensfarere 1840–1890).

Otto Jonassen: Svendborg nord – »Uden for Møllergades Port«.

Morten Hahn-Pedersen: Skipperflækken Troense 1770–1920 (maritimhistorie).

Lene Jørgensen: Sømandskonernes livsvilkår på Thurø i sejskibstiden.

Hakon Brønnum: Svendborg-matadoren fra Thurø (skibsreder A.E. Sørensen).

Der foreligger efterhånden fra Svendborg og Omegns Museum en lang række publikationer, og ved henvendelse til museet kan der rekvireres en oversigt med angivelse af priser.

Cartha. Årsskrift for Kerteminde Museum 1985. Udgivet af Kerteminde Museum 1986, 96 si.

Udover årsberetninger indeholder årsskriftet følgende historiske bidrag:

Erland Porsmose: Johannes Larsen Museet – midtpunktet i et enestående kunstmiljø.

Rita Matzon: Kunstmaleren Johannes Larsen og hustru Alhed Marie f. Warbergs anetavler.

Lars Pedersen (1835–1915): En lille Forklaring om forskellige Forhold paa Hindsholm før og nu (Erindringer fra Martofte, Schelenborg, Brockdorf m.v.).

Hans Helbo: En gammel opskriftsbog med gode råd.

K. Nielsen: Erindringer fra Kertemindefjorden.

Korup-Ubberud Lokalhistoriske Forenings Årsskrift 1987. 67 si. (Ekspedition: Lokalarkiverne på Korup og Ubberud Skole).

Udover årsberetning og billeder fra en velbesøgt udstilling indeholder årsskriftet følgende indlæg:

Erindringer af Marius Bendixen (f. 1894 i Korup)

Artikler om ryttergods, ryttergårde og rytterskoler i området.

Sort lertøj fra Heshjerg.

Kirkevindue fra Ubberud kirke.

Mile-eg i Ravnehjerggyde.

Allesø-Broby-Næsby Lokalarkiv, nr. 5, 1986. 44 si., pris: 20 kr. (Ekspedition: Lokalarkivet, Skolevej 9, 5270 Odense N.)

Skriftets bidrag er centreret om ildebrande i Allesø, Broby og Næsby gennem tiderne: vedtægter i Allesø gamle bylov, vedtægter om lokalt brandkorps, brand af Allesø præstegård i 1802, af 3 gårde og 2 huse i Næsby i 1841, af 3 gårde i Allesø i 1863, af 1 gård i Allesø i 1864 samt af ca. en snes gårde og huse i nyere tid. Også ildspåsættelse og hævnbrand er der registreret.

- Pjentemølle 113
 Prøvensen, M.C., grosserer, Odense 48
- Reventlow, C.D., statsminister 90 – J.L., greve, Brahetrolleborg 82, 85 – Sybille, Brahetrolleborg 91, 96
 Riising, Hans, købmand, Odense 46
 Rosenørn, Poul, kammerherre, Ulriks-holm 85, 92
 Rudkøbing 98 f., 102, 122
- Schelenborg 124
 Scherbeck, F.W., købmand, Odense 59
 Schimmelmann, Ernst Heinrich, greve 82 ff.
 Schnackenburg, F.A., købmand, Odense 48
 Schwarz, Adam, købmand, Odense 59
 Simonsen, Hans, amtmand 69 ff.
 Skalbjerger 61 f., 73 f.
 Skibhusene 39, 49 ff., 84
 Skovsbostrand 123
 Sparre, Sixten 121
 Starup, Frederik Chr., købmand, Odense 37, 42, 59
 Stige 49, 83 f., 93
 Svanninge 66
 Svendborg 122, 124
 Søby 103 ff.
 Søbysøgård 50
 Søbygård, Ærø 122
 Søllested 68 f.
 Sønder Broby (Mølle) 113, 116
 Sørensen, A.E., skibsreder, Svendborg 124
- Thomsen, Jørgen, Ærø 104, g.m. Ellen Kræmer 104 f. – Jørgen, Søby 105 f., g.m. Caroline 105 f.
- Thurø 124
 Troense 124
 Trolle, Frans, forvalter, Brahesholm 64, 69
 Tryggelev 99
 Turup 123
- Ubberud 124
- Warberg, Ole 90
 Vedel, L.M., præst, forfatter 92
 Vedtofte 68 f.
 Wegener, Johan Th., kaptajn 85 ff.
 Vilhelm Erobreren 20 ff.
 Vilhelm af Normandiet 17 ff.
 Westen, S. von, købmand, Odense 53
 Villestoft 122
 Voldtofte 123
 Wulf, Ezechiel 40
- Zebaotshen, skipper 40
- Æbelø 121
 Ælnoth, munk 7 ff.
 Ærø 104 ff, 122
 Ærøskøbing 122
 Ærøsløst 104
- Ørsted 68 f.
 Østrup, B., købmand, Odense 53 – Hans Rasmussen, købmand, Odense 43 – Johan Rasmussen, købmand, Odense 43 – Rasmus, købmand, Odense 46, 59
- Tetens, Joh. Nic., professor 87, 89, 95
- Aaløkkegården 51

Foreningsmeddelelser 1986-87

Siden redaktionen af Fynske Årbøger 1986 sluttede, har Historisk Samfund for Fyns Stift afholdt følgende arrangementer:

Sommersæsonen 1986 blev indledt med en lørdagstur til Egeskov den 3. maj, hvor omkring 150 af samfundets medlemmer af grev Ahlefeldt-Laurvig-Bille fik forevist den bemærkede af alle fynske herregårde. Derefter var der mulighed for at slutte dagen med et besøg i Kværndrup kirke med gennemgang af gravmælerne for Brockenhuus-slægten og Ulfelderne fra Egeskov.

Onsdag aften den 21. maj besøgte 80 medlemmer universitetsbiblioteket og Historisk Institut på Odense Universitet, hvor en gruppe medarbejdere viste rundt. En meget vellykket og interessant aften.

Søndag den 17. august gik turen i 2 busser med ialt 80 deltagere via færgeforbindelsen Fåborg-Gelting til det nye museum ved Hedeby med en efterfølgende vandretur ud til halvkredsvolden, hvor Aage Lauritsen gav en interessant skildring af anlæggets historie. Trods manglende tid, der hovedsagelig skyldtes trafikproblemer på vejen ned gennem Angel, blev besøget på museet en stor oplevelse for deltagerne. På hjemvejen blev der tid til at aflægge et besøg på Glücksborg slot med dets mange danske minder.

Den 13. november 1986 holdt tidligere generalkonsul i Flensborg, dr. Troels Fink i Odense foredrag om »Estrupidens politiske historie 1875-1894«, og i tilslutning til foreningens generalforsamling i Svendborg den 14. februar 1987 holdt museumsinspektør Henrik Jansen et lysbilledforedrag om »Dagligdag i middelalderens Svendborg«.

Den 22. april 1987 fortalte kunsthistorikeren Lise Lotte Blom på Fyns Stiftsmuseum om »Maleren og mennesket Johannes Larsen«. Et foredrag, der senere på foråret vil blive fulgt op med en forårsudflugt til Johannes Larsen-museet i Kerteminde.

Lørdag den 14. februar 1987 blev der som før nævnt afholdt generalforsamling på Hotel Christiansminde ved Svendborg. Der var mødt 40 af foreningens medlemmer. Til dirigent valgte man fhv. politimester Axel Sørensen, Svendborg.

I sin beretning kom formanden ind på den hverveekampagne, som foreningen er i færd med at gennemføre for at skaffe nye medlemmer, bl.a. ved udsendelse af en tryksag, der sendes til museer, arkiver og biblioteker i Fyns amt. Jørgen Engholm Pedersen omtalte derpå det forløbne års aktiviteter og fortalte til slut, at man i det kommende år vil forsøge at gennemføre en to-dages tur til Lübeck.

Formandens beretning blev godkendt, og det samme var tilfældet med kassererens regnskab, der i år udviste et mindre underskud, hovedsagelig på grund af forøgede udgifter til porto og trykning.

Til repræsentantskabet genvalgte man Erling Albrectsen, Erhardt Clausen, Inger Jørgensen, Jørgen Engholm Pedersen, Jørgen Svarer, J. Weber og Jørgen Weiss-Pedersen. I stedet for redaktør Edvard Andersen, Fåborg, der ikke ønskede genvalg, valgtes forstander Kaj Mehr, Fåborg.

Revisorerne Erhardt Clausen og Signe Skov Christensen samt revisorsuppleanten Karen Åbom blev alle genvalgt.

Under eventuelt rettede foreningens tidl. formand, Aage Lauritsen, en varm tak til redaktør Edvard Andersen for det store arbejde, han gennem mange år har udført for Historisk Samfund for Fyns Stift, både som bladmand og som medlem af repræsentantskabet. Jørgen Engholm føjede sin personlige tak til Aage Lauritsens ord.

På et kort efterfølgende repræsentantskabsmøde genvalgte repræsentantskabet det hidtidige forretningsudvalg, der herefter konstituerede sig med samme fordeling af posterne som i det forløbne år.

Rudkøbing i maj 1987

Jens Møllerup

Repræsentantskabets medlemmer

Mus.insp. dr.phil. E. Albrechtsen, Odense
 Fuldmægtig Erhardt Clausen, Assens
 Urmager Alf Faxøe, Nyborg
 Fru Marie Frederiksen, Åsum
 Sognepræst D. Gauthier, Landet
 Lærer Henrik Gade, Rudkøbing
 Lektor H. H. Jacobsen, Næsby
 Mus.insp. Henrik Jansen, Ryslinge
 Lærer Poul Jørgensen, Hårby
 Overpostbud Anders Jæger, Bogense
 Fru Inger Jørgensen, Bogense
 Gdr. Svend Kristiansen, Bolmerød
 Lektor Hugo Madsen, Kerteminde
 Forstander Kaj Mehr, Fåborg
 Overlærer Jens Møllerup, Rudkøbing
 Gdr. Christian Dan Nielsen, Åstrup
 Museumsdirektør N. Oxenvad, Odense
 Lektor, dr. F. Stendal Pedersen, Fraugde
 Lærer Jørgen Engholm Pedersen, Ringe
 Museumsinsp. Erl. Porsmose, Kerteminde
 Fhv. landsarkivar, dr. A. Riising, Odense
 Direktør Jørgen Svarer, Ærøskøbing
 Overlærer J. Weber, Marstal
 Rektor J. Weiss-Pedersen, Strib

Forretningsudvalget

Lærer Jørgen Engholm Pedersen, Ringe, formand (ads.: Erantisvej 7, 5700 Ringe)
 Fuldmægtig Erhardt Clausen, Assens, næstformand
 Lektor Hugo Madsen, kasserer (ads.: Vestergade 14, 5300 Kerteminde)
 Overlærer J. Møllerup, Rudkøbing, sekretær (ads.: Kibshavevej 10, 5900 Rudkøbing)
 Lektor H. H. Jacobsen, Næsby, redaktør (ads.: Hyrdinden 5, 5270 Odense N.)
 Urmager Alf Faxøe, Nyborg
 Fru Inger Jørgensen, Bogense
 Gdr. Svend Kristiansen, Bolmerød
 Museumsdirektør N. Oxenvad, Odense
 Lektor, dr. Finn Stendal Pedersen, Fraugde
 Fhv. landsarkivar, dr. A. Riising, Odense

HISTORISK SAMFUND for Fyns Stift KASSEREGNSKAB for året 1986

UDGIFTER:

Bogtrykker:	
Årbog	54.093,39
Brochurer	3.098,80
Udsendelse, porto, kontorartikler	11.902,04
Foredrags- og forfatterhonorarer	4.052,00
Generalforsamling, møder, udflugter	1.351,15
Forsikring	388,00
Gaver, repræsentation, kørselsudgifter	3.675,85
Kontingent til S.L.F.	1.960,00

80.521,23
INDTÆGTER:

Kontingent	49.590,00
Tilskud:	
Fyns Amts Kommune	6.300,00
Odense Kommune	6.500,00
Dansk historisk Fællesforening	5.700,00
Salg af bøger	3.112,00
Renter	239,36
Overskud fra udflugt	3.402,10
Underskud	5.677,77

80.521,23
BEHOLDNINGER

Bank/Sparekasse	1985	1986
	14.844,95	7.047,32
Giro	478,54	2.598,40

	15.323,49	9.645,72
Jubilæumsfond	16.141,38	17.159,19

31.464,87 26.804,91
JUBILÆUMSFOND:

	1985	1986
Beholdning	10.985,12	16.141,38
Overførsel	4.000,00	0,00
Renter	1.156,26	1.017,81

16.141,38 17.159,19

Kerteminde, januar 1987

Hugo Madsen

Ovenstående regnskab er fundet i overensstemmelse med bøgerne,
som vi har revideret. Beholdningerne er os forevist.

Assens, d. 28.1.1987

Erhardt Clausen

Odense, d. 19.1.1987

Signe Skov Christensen

Forfattere til årbogens artikler

Paul Horstmann

Overlæge, F. 1911. Cand.med. 1935, dr.med. 1946. Overlæge ved Odense Sygehus 1956–81. – Studerer historie ved Odense Universitet.

Litterær produktion: Artikler om medicinske emner, heraf nogle med medicinsk-historisk karakter, således om børnelammelse på Fyn (1956) og om malariaens forsvinden fra Danmark (1986).

Adresse: Langelinie 22, 5230 Odense M.

Hans Henrik Jacobsen

Lektor ved Odense Katedralskole.

Adresse: Hyrdinden 5, 5270 Odense N.

Biografi: Fynske Årbøger 1975, si. 159 f.

Ove Jørgensen

Civilingeniør.

Adresse: Aarestrupvej 3, 5230 Odense M.

Biografi: Fynske Årbøger 1983, si. 135.

Har senere skrevet: Alfred den Store, Danmarks Geografi, En undersøgelse i Den gamle engelske Orosius, Odense Universitetsforlag 1985.

Tove Kjærboe

Forfatterinde.

Adresse: Nørregade 6, 5970 Ærøskøbing.

Biografi: Fynske Årbøger 1975, si. 160.

Otto Madsen

Arkitekt. F. 1947.

Litterær produktion: Brundlund Slot (1970). Artikler i Maritim Kontakt m.v.

Adresse: Ruten 31 C I, 2700 Brønshøj.

Ole Nederland

Overlærer.

Adresse: Lærkehaven 11, 5330 Munkebo.

Biografi: Fynske Årbøger 1982, si. 140.

Karl Peder Pedersen

Cand.mag. F. 1952. Studentereksamen fra Vestfyns Gymnasium 1972. Cand.mag. i historie og geografi 1981. Tildelt Landbohøiologisk Selskabs forskningsstipendium 1980. 1985–86 ansat ved Kunstakademiet (Tranquebarprojektet).

Litterær produktion: Lokalhistoriske artikler i Vestfynsk Hjemstavn 1976, 1977, 1978, 1980 og 1983. – Vestfynske fæstebønder, udgivet af Landbohøiologisk Selskab, 1984. En vestfynsk fæstebonde, trykt i Bol og By 1985. Artikler i forbindelse med Tranquebarprojektet).

Adresse: Holsteinsgade 50, IV t.v., 2100 København Ø.

Tilbud

(bestilling sendes til lektor H. H. Jacobsen, Hyrdinden 5, 5270 Odense N.)

Årbog for Odense og Assens amter 1928–32, 1934, 1936–38, ialt	20,00
Enkelte hæfter	3,00
Registerhæfte til årbøgerne 1913–25	2,00

Fynske Årbøger:

Årgang 1940, 1941, 1942, 1944, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, pr. stk.	10,00
Årgang 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, pr. stk.	20,00
Årgang 1967–74, pr. stk.	25,00
Årgang 1975ff	35,00
Årgang 1983ff	50,00

Øvrige publikationer:

Jacob Madsens Visitatsbog, 1 hæfte (Baag og Vends herreder)	6,00
Jørgen Hæstrup: Hilsen til Vera (Våbenmodtagelse på Fyn under besættelsen)	10,00
Svend Frederiksen: Aasum – træk af sognets historie, 198 s.	30,00
Svend Frederiksen: Seden – træk af sognets historie, 171 s.	38,50
K. J. Jensen: Nyborg under besættelsen, 180 s.	15,00
H. Kirchhoff: Oprøret i Svendborg, august 1943 (særtryk)	5,00
N. Vesterdal: Giersings Realskole (særtryk)	8,00
Dalum sogns historie v. Jacob Hansen og Knud Mortensen, 4 bd. ialt	80,00
Danmarks Riges Breve, Fyn og Lolland-Falster, II 1–4, ialt	8,00
C. A. Christensen: Historiske Oversigter til Danmarks Riges Breve	1,00

Historiske studier fra Fyn

Historisk Samfund har i samarbejde med Landsarkivet gennem årene udgivet en række af-handlinger i duplikeret form, og nedenstående forhandles fortsat.

Pris: 40 kr. pr. stk. + porto. 3 publikationer kan erhverves for 100 kr. Bestilling sendes til lektor Hans Henrik Jacobsen, Hyrdinden 5, 5270 Odense N.

- 2: K. Bang Mikkelsen: Degne og skoleholdere samt kateketer, klokkere og organister i Fyns stift indtil 1814. 286 si.
- 5: Carsten Egø Nielsen: Kriminalitet og socialforsorg i Odense 1920–39. 94 si.
- 6: Lauritz Pedersen Næraaes »Noget lidet angaaende Svendborg samlet 1771«, udgivet af Lotte Jansen. 43 si.
- 7: En ung Piges Historie og andre fortællinger, skrevet af den fynske friskolelærer Jens Vilhelm Pedersen 1877–1901. Udgivet af Vibeke Harsberg, 49 si.
- 8: Peter Windfeld Hansen: Befolkningsforhold på Lyø i det 18. og første halvdel af 19. årh. 135 si.
- 9: Hans Henrik Jacobsen: Tyske beslaglæggelser i Odense og Assens amter 1940–45. 58 si.
- 10a: L.P. Pedersen: Fynske Standure og deres mestre o. 1700–o. 1850. Udgivet af Gerda Rost. 1. hæfte: Assens-Horne.
- 10b: Samme, 2. hæfte: Hårby-Åstrup.
- 11: Lotte Dombernowsky: Fynsk herregårdsliv: Grevskabet Gyldensteen og dets styrelse 1750–1770.

Fynske Årbøger 1987

UDGIVET AF

HISTORISK SAMFUND FOR FYNS STIFT

ODENSE 1987

Illustrationen på omslaget:

*Magistratens embedsbog fra 1631,
hvor Odense Købmændsgildes vedtægter
er indført på de første sider.*

*Vedtægterne er identiske med de privilegier,
som kong Hans gav byens Hellig Trefoldigheds-
gilde i 1496.*

Sats: Syfoma Sats, Svendborg.
Trykt hos OAB-Tryk, Odense.

Manuskripter, der ønskes optaget i årbogen,
bedes sendt til:

*lektor Hans Henrik Jacobsen,
Hyrindend 5, 5270 Odense N.,*

til hvem også henvendelser i
redaktionelle anliggender bedes adresseret.

Skriftudvalget består af:

fuldmægtig E. Clausen,

univ.lektor, dr. Finn Stendal Pedersen,

fhv. landsarkivar, dr. A. Riising

og lektor Hans Henrik Jacobsen (redaktør).

Indhold

<i>Paul Horstmann: Årsagerne til drabet på Knud den Hellige</i>	7
<i>Hans Henrik Jacobsen: Kræmmerlaug og købmandslaug i Odense</i> indtil 1862	33
<i>Karl Peder Pedersen: »Fri os fra Ekstraskatten« – Fynske reaktioner</i> på ekstraskatten af 1762	61
<i>Otto Madsen: Buchwald og kanalen</i>	79
<i>Ole Nederland: En fynsk kirketyv ved navn Peder Jensen</i>	98
<i>Tove Kjærboe: Ærøes-lyst, et badested og dets historie</i>	103
<i>Ove Jørgensen: Vandmøllerne i Odense</i>	109
Ny lokalhistorisk litteratur	119
Navneregister	125
Foreningsmeddelelser	128
Forfattere til årbogens artikler	131